

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt mandag den 24. februar 2020

Sag 58/2019

Jutlander Bank

(advokat John H. Jeppesen)

mod

A

(advokat Karsten Cronwald Jensen)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Skifteretten i Randers den 16. november 2018 (SLS 62-5620/2018) og af Vestre Landsrets 6. afdeling den 31. januar 2019 (VL B-0547-18)

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt og Jan Schans Christensen.

Påstande

Jutlander Bank har nedlagt påstand om, at sagen skal hjemvises til skifteretten, subsidiært at sagen hjemvises til landsretten.

A har nedlagt påstand om, at konkursbegæringen nægtes fremme og om tilkendelse af sagsomkostninger for skifteret, landsret og Højesteret med 30.000 kr.

Sagsfremstilling

Jutlander Banks krav mod A på 556.388,20 kr. plus renter og omkostninger blev fastslået ved dom af 4. marts 2015.

Den 1. april 2015 overdrog A sin halvdel af en ejendom til sin ægtefælle, som herefter ejer hele ejendommen. Overdragelsen blev tinglyst den 1. april 2015. A blev ikke herved fritaget for sin gæld i ejendommen.

Fogedretten fastslog den 11. januar 2018, at A ikke havde aktiver, der kunne gøres udlæg i.

Jutlander Bank indgav den 20. september 2018 konkursbegæring mod A til Skifteretten i Randers.

Ved kendelse af 16. november 2018 nægtede Skifteretten i Randers at fremme konkursbegæringen. Af kendelsen fremgår bl.a.:

”A har anerkendt, at han skylder et væsentligt beløb til Jutlander Bank og ikke kan betale.

Det er her[ef]ter ubestridt at de insolvensbetingelser konkursloven knytter til afsigelse af dekret er opfyldt.

...

A har oplyst, at han indbetaler variable beløb til familiens budgetkonto og at han og ægtefællen, hver indbetaler svarende til halvdelen af de løbende udgifter.

Det er ikke sandsynliggjort, at A ved løbende betalinger begunstiger sin ægtefælle eller forbedrer dennes formuestatus på en måde, som kreditorerne ikke skal tåle eller, at der ydes uberettigede løbende gaver til ægtefællen.

Da der ikke er oplyst omstændigheder, som gør det berettiget, at As kreditorer gennem en konkurs får lejlighed til at afklare eventuelle omstødelige forhold eller skabt en formodning for, at der foreligger omstødelige dispositioner til skade for kreditorerne, som kan bringes til ophør gennem konkurs, har rekvirenten ikke den fornødne retlige interesse i konkursbehandling, hvorfor

Bestemmes:

Konkursbegæringen nægtes fremme.”

Skifterettens kendelse blev kæret til Vestre Landsret den 30. november 2018.

Det fremgår af sagen, at skifteretten den 7. december 2018 fremsendte meddelelse til sagens parter om kæremålet i henhold til retsplejelovens § 396, stk. 3.

A anmodede om fristforlængelse til afgivelse af svarskrift tre gange henholdsvis den 10. december 2018, den 20. december 2018 og senest den 11. januar 2019 med anmodning om fristforlængelse til den 1. februar 2019.

Den 21. januar 2019 indleverede A svarskrift med bilag bl.a. indeholdende oplysninger om husstandens økonomiske forhold. Det fremgår heraf bl.a., at A den 1. april 2015 overdrog halvdelen af deres fælles ejendom til sin ægtefælle for 750.000 kr. Ejendommen var i 2014 vurderet til en salgspris på 1,4-1,5 mio. kr. og var ved overdragelsen overbehæftet med 630.247 kr. i form af realkreditgæld på 1.980.247 kr. og et lån, som As ægtefælle havde optaget i Nørre Nebel Sparekasse til nedbringelse af hans gæld i banken, mod at banken gav afkald på pant i ejendommen på 1.000.000 kr. Gælden i ejendommen var den 7. januar 2019 nedbragt til 1.711.516,81 kr. I perioden fra 1. januar til 31. december 2018 blev der afdraget 67.954,49 kr. på realkreditlånet i ejendommen. Den 21. januar 2019 var ejendommen overbehæftet med 279.655,54 kr. Det fremgår videre, at A har haft en indtægt på 1.246.000 kr. i årene 2015-2017, og at ægtefællen har haft omtrent samme indtægt. A overførte 549.500 kr. til parrets budgetkonto over 3 år og 10 måneder (2015-2018), og ægtefællen overførte knap samme beløb. Udgifterne på kreditforeningslånet udgør 7.745,56 kr. pr. måned, og udgifterne til banklånet til Nørre Nebel Sparekasse udgør 3.000 kr. pr. måned.

Efter at være bekendt med svarskriftet indleverede Jutlander Bank processkrift til landsretten den 31. januar 2019. Processkriftet blev indgivet pr. mail til landsretten den 31. januar 2019 kl. 14.56.

Landsretten stadfæstede imidlertid kort forud herfor ved kendelse af 31. januar 2019, der blev afsagt kl. 14.15, skifterettens kendelse. Af kendelsen fremgår bl.a.:

”A overdrog efter det oplyste sin andel af den faste ejendom til sin ægtefælle den 1. april 2015. Omstødelsesfristen i konkurslovens § 64, stk. 2, er to år. Som følge heraf og da der heller ikke i øvrigt foreligger oplysninger, der giver grundlag for at antage, at der gennem konkursbehandling vil kunne tilvejebringes midler til nedbringelse af gælden til Jutlander Bank, tiltræder landsretten, at skifteretten har nægtet at fremme konkursbegæringen.

Under hensyn til, at A ikke har afgivet overensstemmende forklaringer i fogedretten og i skifteretten og først under kæremålet har fremlagt en række bilag til dokumentation for sine og ægtefællens økonomiske forhold, finder landsretten ikke grundlag for at tilkende ham sagsomkostninger for nogen af retterne.

Landsretten stadfæster derfor skifterettens kendelse.”

Landsrettens 6. afdeling har ved oversendelsen af sagen udtalt følgende:

”Da kæresvarskriftet blev indleveret til landsretten den 21. januar 2019, og da kærende den 31. januar 2019 ikke havde indleveret kærereplik eller anmodet om fastsættelse af frist herfor, fandt landsretten det forsvarligt at træffe afgørelse i sagen uden at fastsætte frist herfor eller i øvrigt at kontakte kærende.”

Anbringender

Jutlander Bank har anført navnlig, at sagen skal hjemvises til skifteretten til fornyet behandling, subsidiært at sagen hjemvises til landsretten til fornyet behandling.

Landsretten burde have afventet udløbet af 10-dagesfristen regnet fra As indlevering af svarskrift, jf. en analogi til retsplejelovens § 397, stk. 1. Landsretten havde ikke, forinden der blev truffet afgørelse, modtaget meddelelse om, at parterne ikke ønskede at fremkomme med yderligere bemærkninger til sagen, ligesom der ikke var særlige grunde til at træffe afgørelse inden 10 dage.

Jutlander Bank har ikke kunnet drage nytte af 10-dagesfristen i retsplejelovens § 397, stk. 1, eftersom A fik tre fristforlængelser for afgivelse af svarskrift. Svarskriftet indeholdt oplysninger, der ikke tidligere havde været fremme under sagens behandling for skifteretten, herunder særligt vedrørende husstandens økonomiske forhold.

Vedrørende sagens materielle genstand har Jutlander Bank fornøden retlig økonomisk interesse i, at der afsiges konkursdekret. Banken har sandsynliggjort, at der foreligger omstødelige dispositioner. For det første må ejendomsoverdragelsen antages at være udtryk for kreditorunddragelse. Skyldner overdrog sin ideelle andel af ejendommen til sin ægtefælle i umiddelbar forlængelse af den dom, der fastslog Jutlander Banks krav mod A. Købesummen er ikke

berigtiget ved gældsoverdragelse, ligesom A fortsat betaler omkostninger, der knytter sig til huset.

Det er anført, at ægtefællen har tilstrækkelige midler til selv at betale udgifterne på ejendommen. Det er imidlertid ubestridt, at betalingerne sker fra den budgetkonto, hvortil størstedelen af hans indtægt overføres. Overførslerne nedbringer ægtefællens gæld i betydeligt omfang og vil således på længere sigt etablere en friværdis.

For det andet må det antages, at A og dennes ægtefælle har indrettet sig på en måde, så A finansierer en for høj levestandard på bekostning af sine kreditorer. Han har løbende betalt større beløb til eller for sin ægtefælle, end hvad der efter deres økonomiske forhold og familiens behov var rimelige bidrag til familiens forsørgelse. Husstandens månedsindkomst udgør efter det oplyste ca. 80.000 kr. før skat, og der er ingen hjemmeboende børn under 18 år. Det skaber en formodning for, at midlerne anvendes til formål, der kan begrunde omstødelse. Dette uanset, at der overføres 17.000 kr. til ægtefællen pr. måned eller et mindre beløb.

Det kan på den baggrund ikke udelukkes, at en konkursbehandling vil bringe midler frem, og der består en formodning for, at konkursbehandling vil føre til omstødelsessag efter konkurslovens § 64 for gaveoverdragelse til skyldners ægtefælle.

As manglende vilje til at afgive relevante oplysninger om sine og ægtefællens økonomiske forhold var en del af årsagen til, at retssagen mod hans ægtefælle blev hævet med henblik på at indgive konkursbegæring i stedet, idet en kurator har bedre forudsætninger for at tilvejebringe de nødvendige oplysninger om økonomien og derigennem få overblik over og dokumentere størrelsen af omstødelseskrav.

Jutlander Bank har en retlig interesse i afsigelse af konkursdekret, hvorfor sagen allerede af denne grund skal hjemvises til skifteretten. Finder Højesteret, at sagen ikke skal hjemvises til skifteretten, gøres det til støtte for den subsidiære påstand gældende, at sagen skal hjemvises til landsretten med henblik på genoptagelse.

Det bestrides, at Højesteret kun kan tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt landsretten skulle have afventet udløbet af 10-dagesfristen fra As indlevering af svarskrift. Der henvises til

Procesbevillingsnævnets tilladelse af 10. april 2019, der meddeler kærertiladelse vedrørende landsrettens kendelse og ikke begrænser kæreadgangen.

Det bestrides endelig, at A skal tillægges omkostninger for sagens behandling for Højesteret og forudgående instanser. Han har ikke tidligere oplyst om sin ægtefælles indtægtsforhold og om husstandens økonomiske forhold før sagens behandling i landsretten.

A. har anført navnlig, at Procesbevillingsnævnets tilladelse alene omfatter spørgsmålet om, hvorvidt landsretten burde have afventet udløbet af 10-dagesfristen regnet fra hans indlevering af svarskriftet. Det fremgår af Jutlander Banks ansøgning, at der alene er argumenteret for, at landsretten uberettiget har truffet afgørelse inden for 10-dagesfristen. Dette understøttes tillige af det, der er anført i landsrettens fremsendelsesmail, og det af Jutlander Bank indleverede kæreskrift for Højesteret. Såfremt Højesteret vil skulle tage stilling til den principale påstand, vil der således skulle tages stilling til sagens materielle indhold. Såfremt sagens materielle indhold behandles, giver det næppe mening at nedlægge en subsidiær påstand om hjemvisning til landsretten til fornyet behandling (efter Højesteret har taget stilling hertil). Højesteret skal således alene tage stilling til den af Jutlander Bank nedlagte subsidiære påstand.

Der gælder ikke en 10-dagesfrist fra indlevering af processkrift, hverken direkte eller efter en analogi af retsplejelovens § 397, stk. 1. Det er sædvanlig praksis, at en part i en kæresag, der ønsker at komme med yderligere processkrift, retter henvendelse til kæreinstansen med anmodning om frist for afgivelse heraf. Jutlander Bank havde været bekendt med hans svarskrift for landsretten i mere end 9 dage, inden landsretten traf afgørelse, og havde således rig mulighed for at rette henvendelse til landsretten.

Vedrørende sagens materielle forhold har Jutlander Bank ikke en individuel konkret interesse i, at der afsiges konkursdekret og banken har ikke sandsynliggjort, at den foretagne overdragelse pr. 1. april 2015 kan være omstødelig i medfør af konkurslovens § 64, idet det ikke er sandsynliggjort, at der foreligger en gave, og omstødelsesfristen er under alle omstændigheder overskredet. Konkurslovens § 64, stk. 5, trådte først i kraft den 1. januar 2018, og det er ikke sandsynliggjort, at de af ham foretagne overførsler til ægtefællens budgetkonto er omstødelige efter § 62, stk. 5, jf. § 64, stk. 1-4, idet ægtefællen og han har overført stort set tilsvarende

beløb til budgetkontoen, som er brugt i fælles interesse. Ægtefællen har tilstrækkelige midler til at kunne afholde ejendommens udgifter.

Han kan under ingen omstændigheder antages at have noget krav mod ægtefællen under hensyntagen til, at kreditforeningsgælden betydeligt oversteg værdien af ejendommen ved overdragelsen den 1. april 2015. Ægtefællen måtte betale 150.000 kr. til Nørre Nebel Sparekasse ved overtagelsen af ejendommen for, at sparekassen ville give afkald på pantet til sikkerhed for hans særgæld. Ægtefællen har derimod et krav mod ham på minimum 150.000 kr.

Det er forkert, at den anlagte retssag mod hans ægtefælle blev hævet på grund af hans manglende vilje til at afgive relevante oplysninger om sin og ægtefællens økonomi. Der var ingen kontakt mellem parterne fra indgivelse af stævning til opgivelsen af retssagen.

Vedrørende landsrettens afgørelse om at ophæve sagsomkostningerne bemærkes det, at Jutlander Bank ikke efter fogedretsmødet bad ham om at fremlægge dokumentation for eller afgive supplerende oplysninger om økonomiske forhold. Der blev heller ikke fastsat en 10-dagesfrist eller anmodet om yderligere oplysninger eller fremlæggelse af dokumentation, inden der blev indleveret konkursbegæring til skifteretten. Der skal således tillægges ham omkostninger for såvel skifteret, landsret som Højesteret på 30.000 kr.

Højesterets begrundelse og resultat

Efter retsplejelovens § 396, stk. 3, giver den ret, hvis afgørelse er påkæret, parterne meddelelse om sagens indsendelse til den overordnede ret og om indholdet af den erklæring om kæren, som retten eventuelt måtte have afgivet efter bestemmelsens stk. 2. Parterne har efter retsplejelovens § 397, stk. 1, adgang til at indsende skriftlige udtalelser til den ret, hvortil en afgørelse kæres. Udtalelser, der fremkommer til retten senere end 10 dage efter afgivelsen af den nævnte meddelelse, tages kun i betragtning, såfremt der endnu ikke er truffet afgørelse i sagen.

Jutlander Bank kærede ved kærskrift af 30. november 2018 Skifteretten i Randers' kendelse. Skifteretten afgav den 7. december 2018 meddelelse efter § 396, stk. 3. A anmodede flere gange om forlængelse af frist for afgivelse af svarskrift, og landsretten fastsatte senest fristen til den 1. februar 2019. Svarskrift blev indgivet den 21. januar 2019. Landsretten afsagde

kendelse den 31. januar 2019 kl. 14.15 og samme dag kl. 14.56 fremsendte Jutlander Bank ved mail et processkrift til landsretten.

Højesteret finder, at landsretten ikke har begået rettergangsfejl ved under de nævnte omstændigheder at træffe afgørelse i sagen den 31. januar 2019, hvor hver af parterne havde afgivet et processkrift i kæresagen, uanset at retten ikke havde fastsat en frist for, at Jutlander Bank kunne afgive et yderligere processkrift, og selv om der ikke på tidspunktet for afgørelsen var afgivet et yderligere processkrift fra bankens side. Højesteret har herved lagt vægt på, at Jutlander Bank den 21. januar 2019 havde haft mulighed for at oplyse, at banken ønskede at afgive et yderligere processkrift, efter at være gjort bekendt med svarskriftet af 21. januar 2019.

Kort efter at Jutlander Banks krav mod A blev endelig fastslået, overdrog A sin andel af ægtefællernes fælles ejendom til sin ægtefælle. Overdragelsen blev tinglyst, men A blev ikke frigjort fra sin hæftelse for realkreditlånet i ejendommen. Efter det oplyste indbetaler A månedligt betydelige beløb til parrets fælles budgetkonto. Det er ubestridt, at betalingerne til ejendommen, herunder afdragene på realkreditlånet i ejendommen, udgår fra budgetkontoen. Det er ikke i sagen klarlagt, hvad beløbene i øvrigt bliver brugt til. Højesteret finder på den baggrund og på baggrund af husstandens størrelse og parternes indtægtsforhold, at det ikke kan udelukkes, at der kan foreligge omstødelige dispositioner, og at Jutlander Bank derfor har den fornødne retlige interesse i, at der gennemføres en konkursbehandling.

Thi bestemmes:

Den påkærede kendelse ophæves, og sagen hjemvises til skifteretten til fortsat behandling.

I kæremålsomkostninger for skifteret, landsret og Højesteret skal A betale 15.000 kr. til Jutlander Bank.

Det idømte beløb skal betales inden 14 dage fra afsigelsen af denne kendelse og forrentes efter rentelovens § 8a.

Kæreaafgiften for landsret og Højesteret tilbagebetales til Jutlander Bank.